

Studieclub 'Duurzaam door Durf' discussieert over fosfaatrechten

'Prijs, eisen en handel zelf in de hand houden'

Studieclub 'Duurzaam door Durf' uit Wilp (GD) en omstreken ging samen met DLV'er Niek Groot Wassink om de tafel om te praten over wat wijs is in de fosfaatrechtendiscussie. Opvallend is dat iedereen voorstander is van fosfaatrechten. De noodzaak voor een productiebeperking wordt gevoeld.

De opluchting in de melkveehouderijsector leek groot toen bekend werd dat het melkquotum in 2015 zou worden afgeschaft en melkveehouders onbeperkt konden melken. Maar al snel haalde de realiteit die opluchting in, want onbeperkt melken zou ongetwijfeld tot nieuwe problemen leiden en de maatschappij stond niet te wachten op grote bedrijven: de megastallen. De Melkveewet werd geïmplementeerd om een ongebreidelde

groei tegen te gaan en te zorgen dat mest geen probleem zou worden. Maar het was niet genoeg. De AMvB Grondgebondenheid werd voorgesteld en gaat op 1 januari 2016 in. Geen groei zonder mestverwerking en grondverwerving. Dat zou genoeg kunnen zijn, maar dat is het niet. Nederland dreigt door het fosfaatplafond te breken en de politiek moet hier een stokje voor steken om Brussel welgezind te zijn en geen politieke onrust in

Europa te veroorzaken. Fosfaatrechten moeten het antwoord zijn. Vanaf 1 januari, wanneer de overheid de fosfaatrechten wil introduceren, moeten melkveehouders die willen groeien voldoen aan mestverwerking, grondverwerving en aankoop van fosfaatrechten.

Generieke korting

Maar hoe vult Nederland de regels van de

„Jullie willen geen generieke korting, maar hoe zit het met afroming? Welke groep moet afromen? De groep die de groei heeft veroorzaakt en is dat eerlijk?“, vraagt DLV-adviseur Niek Groot Wassink (linksboven) aan de groep.

fosfaatrechten in? Studieclub ‘Duurzaam door Durf’ uit Wilp (GD) en omstreken, bestaande uit tien met elkaar bevriende leden, vindt unaniem dat invoering van fosfaatrechten terecht is. De gedachte bestaat natuurlijk dat een ongebreidelde groei een bedreiging is voor de kleinere of middelgrote bedrijven en misschien wel voor de familiebedrijven. Kostprijsverlaging in combinatie met lage melkprijzen door een hoge nationale melkproductie is geen vooruitzicht dat voor velen hoopgevend is. De invoering van fosfaatrechten kan dat vooruitzicht voorkomen. Maar vragen over generieke korting, verhandelbaarheid van rechten, knelgevallen en samengaan met varkensrechten moeten vóór 1 januari 2016 beantwoord worden.

„LTO Noord heeft haar standpunt gepubliceerd“, vertelt DLV-adviseur Rundvee Niek Groot Wassink aan de acht studieclubleden in de huiskamer van melkveehouder Bert Nieuwenhuis in Wilp, die hier een melkveehouderij met 125 koeien heeft. Niek begeleidt de groep al geruime tijd en is binnen DLV een van de adviseurs die zich over fosfaatrechten ontfermt. „LTO wil geen generieke korting. Bedrijven die onevenredig zijn gegroeid, mogen geen fosfaatrechten van anderen ontvangen. Heeft de sector nu een probleem om gezamenlijk te ontwikkelen?“, vraagt de DLV'er aan de studieclub.

Afroming

„Bedrijven die gegroeid zijn, moeten de rechten zelf aanvullen“, zegt melkveehouder René Haarman, die in Teuge een bedrijf heeft met 70 melkkoeien. „Als ik geen fosfaatrechten genoeg hebt, maar wel voldoende grond, wil ik niet generiek gekort worden.“ John Kruitbosch, die een melkveehouderij met 93 melkkoeien in Voorst heeft, valt hem bij: „Wie heeft dit veroorzaakt? De melkveehouders die behoorlijk zijn gegroeid.“ „Als niet iedereen is gegroeid, moet je je afvragen of je iedereen generiek kunt korten“, meent Bert. Hendri Lammers voegt eraan toe: „Je kunt niet een melkveehouder, die 60 melkkoeien heeft, korten.“ Hendri heeft in Voorst een melkveehouderij met 210 melkkoeien. Maar John vindt dat niet de generieke korting het belangrijkste onderwerp zou moeten zijn, maar het feit dat nu de totale mestproductie gebruikt wordt in de berekening van het fosfaatplafond. „LTO moet zich ervoor inzetten dat de geëxporteerde mest wordt afgetrokken van het fosfaatplafond. Dan is er niets aan de hand.“ Inderdaad lijkt dit een logische oplossing te zijn, maar politiek ligt dat gevoelig. Geen generieke korting is nu politiek realistischer.

Niek: „Jullie willen geen generieke korting, maar hoe zit het met afroming? Welke groep moet afromen? De groep die de groei heeft veroorzaakt en is dat eerlijk?“ John: „Tot 2 juli

deed niemand iets verkeers. LTO hoopt nu via afroming bij de handel dat ze onder het plafond uitkomen.“

Vrije of gereguleerde handel

Wat willen de studieclubleden: vrije verhandelbaarheid van rechten, gereguleerde handel via de overheid of een andere optie? Iedereen is hierover duidelijk: geen overheid die zich bemoeit met de handel. „De overheid is onbetrouwbaar en bij een andere politieke wind kan dit zomaar gebruikt worden om nog verder af te romen en meer eisen te stellen“, vindt Frank de Ham, die in Wilp een melkveehouderij heeft met 95 koeien. „Bovendien kost het administratief te veel geld als de overheid dit gaat doen“ zegt John en hij oppert dat dit een taak kan zijn voor de NZO. Melkveehouder Erik Bluming uit Twello met 75 koeien reageert hierop: „Het blijft natuurlijk een punt van discussie welke organisatie hier het meest geschikt voor is.“

„Het is verstandig als de sector dit zelf in handen houdt“, acht Niek. „Een optie zou een Duits beursstelsel van het melkquotum kunnen zijn, of een digitale, openbare handel.“ Wat volgens de studieclubleden belangrijk blijft, is dat overheid en makelaars buiten de handel worden gehouden. Erik: „We moeten de prijs en handel zelf in de hand houden.“ „Dat zal heel moeilijk worden als je een vrije handel wilt“, reageert Appie Scholterman. Hij heeft Klarenbeek een bedrijf met 130 melkkoeien. Bert denkt dat een fosfaatbank ook zou kunnen werken. Hoe dat gestructureerd moet worden, weet hij echter nog niet. Maar de anderen zijn bang dat er bij een rechtenbank misschien te veel mazen in de regels zitten, waar sommigen doorheen kruipen.

Kostprijsverhogend

„Hoe moet iemand die zijn stal niet vol heeft, deze straks toch vol krijgen?“, vraagt Gerty Winterman zich hardop af. Hij heeft in Voorst een bedrijf met 70 melkkoeien. Niek vindt dat er te allen tijde in het nieuwe beleid ruimte moet blijven voor bedrijven om zich te kunnen ontwikkelen en wellicht ontstaat er ruimte door melkveeouders die stoppen. René hoopt dat er straks voor hem ruimte is en vraagt zich af wat de kosten zullen zijn voor extra fosfaatrechten. Gerty: „Er moet gewoon een handel komen in fosfaatrechten net als bij het melkquotum. Dan kan iedereen die grond heeft groeien.“ Frank voorziet dat dit kostprijsverhogend werkt.

Ook bij de vraag van Niek of het een interne of openbare markt gaat worden, wordt er getwijfeld over wat verstandig is. Bert: „Dat is moeilijk te overzien.“ „We weten op dit moment te weinig over wat de overheid met de rechten gaat doen“, vult René

Copyright foto

Frank de Ham

„Vrije handel fosfaatrechten werkt kostprijsverhogend.“

Copyright foto

Erik Bluming

„Als groei doorgaat, gaan we over het plafond heen.“

Copyright foto

René Haarman

„Een melkveehouder met een half volle stal, komt ernstig in de problemen.“

Copyright foto

Hendri Lammers

„Je kunt niet een melkveehouder met 60 melkkoeien generiek korten.“

Copyright foto

John Kruitbosch

„Er is niets aan de hand als exportmest wordt afgetrokken van fosfaatplafond.“

Copyright foto

Gerty Winterman

„Er moet gewoon een handel komen in fosfaatrechten, net als bij het melkquotum.“

Copyright foto

Appie Scholterman

„Grondgebondenheid met weidegang als voorwaarde knelgevallen.“

Copyright foto

Bert Nieuwenhuis

„Grond als voorwaarde voor uitbreiding is belangrijk.“

De melkveehouders zouden graag zien dat de fosfaatrechten en varkensrechten met elkaar uitwisselbaar en verhandelbaar zijn. Maar DLV'er Niek Groot Wassink waarschuwt: „Varkenshouders kunnen dan ook fosfaatrechten kopen en reken erop dat zij in goede tijden andersom ook fosfaat kunnen weggokopen van melkveehouders.“

zijn collega aan: „Ik verwacht dat de linkse partijen de intensieve melkveehouderij willen ontmoedigen en extensief meer willen bevorderen. Maar hoeveel gaat er straks gekort worden? Dat is de vraag.“ Dat kan volgens Niek 2 tot 6 procent zijn en Erik gelooft dat er ook niet zo heel veel gekort hoeft te worden, zeker als de hoeveelheid fosfaat van de varkenshouderij meegeteld wordt. Hij vindt echter wel dat er een productiebeperking moet zijn: „Zeker als je de groei van het laatste jaar ziet. Als dat zo doorgaat, gaan we helemaal over het plafond heen.“ Niek geeft aan dat er in de laatste maanden bijna 1 procent groei per maand van het aantal koeien is. De melkveehouders zouden ook graag zien dat de fosfaatrechten en varkensrechten met elkaar uitwisselbaar en verhandelbaar zijn. Maar Niek waarschuwt: „Varkenshouders kunnen dan ook fosfaatrechten kopen en reken erop dat zij in goede tijden andersom ook fosfaat kunnen weggokopen van melkveehouders. Daarnaast zijn er ook melkveehouders die de melkveehouderij liever niet intensiever zien worden.“

Knelgevallen

Wat moet er met de knelgevallen gebeuren? Hendri vindt dat op beperkte schaal naar oplossingen gezocht moet worden, maar Frank vraagt zich meteen af wat 'beperkt' dan inhoudt en in hoeverre er dan geen slepende rechtszaken komen zoals in de tijd met het melkquotum ook gebeurde. Erik oppert dat grondgebondenheid een voorwaarde moet zijn. Daar kan Hendri zich in vinden. „Grond is belangrijk“, zegt ook Bert. Appie vervolgt: „Grondgebondenheid met weidegang, want dat kunnen ze niet weigeren. Niek vraagt de groep of de voorwaarden misschien een combi van stalruimte, grond en vergunning zou moeten zijn. Voor René komt dat goed uit, want hij heeft alles rond voor een uitbreiding en behoeft alleen nog een akkoord over de financiering. Hij heeft nog niet gebouwd en zal hoogstwaarschijnlijk niet tot de knelgevallen

behoren. Hij is realistisch: „Het is natuurlijk wat anders als je in de afgelopen periode je stal hebt gebouwd of nog bezig bent met bouwen.“

Maar is het niet gewoon een ondernemersrisico? Melkveehouders hadden namelijk kunnen anticiperen op het feit dat er iets aan zou komen, wat zou leiden tot productiebeperking en toch zijn ze gaan uitbreiden. De studieclubleden gaan deels mee in deze redenering, maar dan zegt René: „Eigenlijk kan dat niet, want degene die zijn stal half vol heeft, komt ernstig in de problemen.“ John vindt dat een deel van de verantwoordelijkheid ook bij de banken en adviseurs ligt: „Zij hebben de afgelopen jaren gehamerd op groei.“

Gevolgen fosfaatrechten

Niek vindt wel dat de sector drie jaar geleden niet had moeten afwachten en zelf een systeem van beperking had moeten bedenken, maar hij vindt ook dat er nu even een pas op de plaats gemaakt moet worden met het invullen van de regels: „In januari gaat de AMvB Grondgebondenheid in en kunnen melkveehouders die willen groeien dat alleen doen als ze grond hebben of verwerven. We moeten afwachten welk remmend effect dit heeft op de groei. Bedrijven kunnen niet meer grondloos groeien.“ John reageert: „Dan zou het probleem volgend jaar dus gedeeltelijk opgelost kunnen zijn.“ Niek antwoordt dat dit niet per se zo is: „Veel intensieve

melkveehouders hopen dat de grond onder de mais- en mestcontracten onder de AMvB vallen.“

Bert verwacht voor zichzelf voorlopig nog geen problemen als de fosfaatrechten worden ingevoerd: „Ik heb in 2009 nog een stal gebouwd. Ik heb nu geen problemen, maar wel als ik in de toekomst wil uitbreiden. Dan heb ik mestverwerking, grond en fosfaatrechten nodig.“ Frank heeft voorlopig ook geen problemen en geen behoefte aan uitbreiding. Dat geldt niet voor Hendri: „Vorig jaar heb ik een stal gebouwd voor 260 dieren en ik had toen 180 dieren. Er moeten dus 30 melkkoeien bij.“ John is nu aan het bouwen. Hij had voor 1 juli alles rond en voldoende grond. „Ik zit nu op 93 koeien en zou graag 130 willen. Dat is voor één persoon prima te doen, als je zeer efficiënt werkt.“

Gerty denkt: „Als de schop nog niet in de grond is, kun je dan niet beter de bouwvakkers naar huis sturen en afwachten wat er gaat gebeuren?“ Daar is niet iedereen het mee eens. De melkveehouders die vroeger de sprong in het diepe waagden, zijn de blijvers van nu. „Ik houd nog even wat liquide middelen achter hand om straks fosfaatrechten te kunnen kopen“, zegt John. Verstandig besluit, vinden zijn studieclubleden. Voorlopig blijft echter de onzekerheid over prijs en voorwaarden, want de rechten kunnen ook zomaar 10.000 euro zijn. Dan wordt het voor iedere melkveehouder lastig om deze aan te schaffen, maar Niek verwacht niet dat de prijs van fosfaatrechten per definitie zo hoog hoeft te zijn. ■

LTO: geen generieke korting en weinig extra rechten

Het merendeel van de LTO Noord-leden is tegen een generieke korting en daarnaast geven velen aan dat bedrijven die zich ontwikkeld hebben en onbenutte plaatsingsruimte hebben, deze ook zouden moeten kunnen benutten. Dat is het standpunt dat LTO Noord, als eerste landbouworganisatie, inneemt. Een ander duidelijk geluid is de wens om de

afroming weg te zetten in de tijd. Veel leden vinden volgens LTO Noord dat de nieuwe wet- en regelgeving, zoals de AMvB, haar werk nog moet doen. Een groot aantal leden gaf aan dat er een goede regeling voor de verhandelbaarheid moet komen en dat de groei van het aantal dieren in de eerste helft van 2015 afgevlakt zou moeten worden door

bijvoorbeeld te werken met een gemiddeld aantal dieren in deze periode. Tevens was er de wens om de fosfaatrechten fiscaal aftrekbaar te maken. Tot slot is men het er over eens dat de echte knelgevallen in geval van overmacht, conform de definitie van het Ministerie, een beroep moeten kunnen doen op een knelgevalregeling.